

Datum: 22.10.2026

Medij: Radar

Rubrika: bez naslova

Autori: Dragana Nikoletić

Teme: Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture

Napomena:

Površina: 1832

Naslov: Nepotrebna, preplaćena i nezakonito građena

Strana: 27,28,29

Društvo na radaru

BRANA SVRAČKOVO NA VELIKOM RZAVU KOD ARILJA

Nepotrebna, preplaćena i nezakonito građena

Pravni tim „Rzavljana“ podneo je krivične prijave i protiv investitora, javnog preduzeća Srbijavode i protiv izvođača radova, privatne firme Hidrotehnika-Hidroenergetika, čiji su računi u blokadi od maja zbog duga od 11 miliona evra

Dragana Nikoletić

AKUMULACIONA BRANA SVRAČKOVO na Velikom Rzavu, jednoj od najčistijih reka u Evropi, proglašena „zelenom“ jer bi trebalo da služi vodosnabdevanju, zaštiti od poplava i očuvanju ekološkog protoka Rzava, zadala je mnogo glavobolja graditeljima. A još više lokalnim meštanima i svim građanima koji pune budžet Srbije. I kojima je nametnuto da branu, umesto početnih 52 miliona evra, projektovanih 2012, kad je izgradnja brane započeta, plate najmanje 160 miliona evra, kako se sada procenjuje njena vrednost, nakon više pomeranja rokova završetka radova. I čak 14 izmena ugovora o njenoj realizaciji.

Tome su doprinela dva klizišta i drugi geološki problemi sa kojima su se neimari susreli, pa ugradili 107 šipova od armiranog betona radi stabilizacije terena. Radovi su

i posle toga nastavljeni, uprkos tome što je brana „nepotrebna i prevaziđena“, i još ugrožava živi svet zaštićenih 4.857,56 hektara područja, u procesu proglašenja Specijalnim rezervatom prirode Veliki Rzav, prema tvrdnjama članova Društva za zaštitu te reke „Rzavljeni“.

Ali, aktuelna vlast ne odustaje od svojih planova, pomažući se netransparentnim, nelegalnim ili samo neložičnim postupcima raznih ministarstava, pa čak i Zavoda za zaštitu prirode. Tobože vođenih ciljem da se pitkom vodom snabde „oko 500.000 stanovnika Arilja, Požege, Lučana, Čačka i Gornjeg Milanovca“, kojih em ima upola manje, em su se mnogi u međuvremenu snašli u pogledu vodosnabdevanja.

Da se vlast igra ljudskim životima, a ne samo parama, govori podatak o izbegavanju procene rizika u slučaju da

Radar 22. oktobar 2026.

27

Datum: 22.10.2026

Medij: Radar

Rubrika: bez naslova

Autori: Dragana Nikoletić

Teme: Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture

Napomena:

Površina: 1832

Naslov: Nepotrebna, plaćena i nezakonito građena

Strana: 27,28,29

Društvo na radaru

se ovaj zemljani nasip, koji će biti visok oko 68 metara, a dugačak 211, probije pod teretom planiranih 28 miliona kubnih metara vode u akumulaciji.

U tom slučaju desila bi se katastrofa: poplavni talas od 12 metara i brzine od 100 kilometara na čas, stigao bi do obližnjeg Arilja za svega 2,8 minuta, kako je svojevrmeno proračunao projektant Energoprojekt Hidroinženjering. To vreme pet puta je kraće od nužnog za evakuaciju oko 17.000 stanovnika tog grada na Rzavu, i njegove okoline.

„Graditelji Svračkova rekli bi da navedeni scenario nije moguć, iako su pre samo tri godine pukle dve brane istog tipa i sličnih dimenzija, Al-Bilad i Abu Mansur kod Dar-me u Libiji, odnoseći živote oko 18.000 ljudi“, upozorava Mišo Jevgenijević, osnivač i jedan od aktivista udruženja „Rzavljanji“.

Uostalom, zar nadstrešnica nad ulazom u novosad-sku Železničku stanicu nije delovala kao da će trajati večno, čim se nje-na rekonstrukcija svela na kozme-tičke zahvate, izvedene neposredno pre nego što se obušila i usmrtila 16 osoba?

Rezonujući slično preduzeću In-frastruktura železnice Srbije u tom slučaju, investitor projekta Svračko-vo, javno vodoprivredno preduze-će Srbijavode, u stoprocentnom vla-sništvu države, nije se latilo izrade propisane dokumentacije o mogu-ćim posledicama preliivanja ili ruše-nja brane. Umesto da unapred pro-ceni šta bi se moglo desiti i kako ovo sprečiti, tome će se pristupiti tek nakon završetka svih radova, kako je investitor predočio „Rzavljanima“.

Smatrajući navedeno bezbednosno, ali i pravno nedo-pustivim, njihov pravni tim nedavno je podneo prijavu protiv Srbijavoda i odgovornog lica za privredni prestup nadležnom Trećem osnovnom javnom tužilaštvu u Beogradu. Osim zbog nepostojanja navedene dokumenta-cije za slučaj akcidenta, prijava je podneta i iz razloga što investitor pre početka radova nije posedovao vodo-privrednu saglasnost nadležnog organa, Republičke di-rekcije za vode Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

A to vam je kao da neko otvori restoran bez sanitarne dozvole, a onda se ispostavi da nema ni plan šta će učini-ti ako se gosti otruju, da stvar krajnje pojednostavimo, ne uzimajući u razmatranje razmere moguće tragedije.

Takođe, Osnovnom javnom tužilaštvu u Požegi pod-neta je krivična prijava protiv investitora, ali i izvođača radova, privatne firme Hidrotehnika-Hidroenergetika iz Beograda, kao i njenih odgovornih lica. I to zbog osnova sumnje da se radovi na izgradnji infrastrukturnog objekta – cevovoda sirove vode – izvode bez građevinske dozvole.

„Prethodna saglasnost Ministarstva zaštite životne sredine na studiju o proceni uticaja projekta na život-nu sredinu istekla je 2013, dok je u međuvremenu, od 2011. dvaput menjana projektna dokumentacija“, objaš-njava Predrag Džamić, jedan od advokata „Rzavljana“.

U čemu se tačno ogledaju navedene promene pro-jekta, članovi udruženja nisu uspeali da saznaju, budući da im i Srbijavode i Ministarstvo građevinarstva, sa-obračaja i infrastrukture dosledno brane uvid u spise predmeta i projektnu dokumentaciju. Stoga su podne-te žalbe Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti zbog uskraćivanja prava na slobodan pristup navedenim informacijama.

Dodatni problem je što se ne zna ni kako firma koju je država angažovala za gradnju brane uopšte posluje, s obzirom na to da je od 15. maja neprekidno u blokadi, zbog duga koji je, prema podacima NBS, do početka ove

sedmice narastao na 1,28 milijar-di dinara ili skoro 11 miliona evra. Zbog toga je Hidrotehnika-Hidro-energetika, koja se formalno još vodi kao glavni izvođač, kome je gradnja brane poverena još pre de-ceniju i po, nedavno kao podizvo-đača radova za izgradnju spornog cevovoda angažovala drugu firmu, Hidro-tan.

To je za *Radar* nedavno potvrdio i Dragan Klisura, vlasnik Hidro-ta-na, poslovni ortak Nikole Petrovi-ća, bivšeg direktora EMS-a i kuma bivšeg predsednika Aleksandra

Vučića. U pisanoj izjavi to je potvrdila i Jelena Puzo-vić, šefica Službe za odnose sa javnošću Srbijavoda, po čijim rečima to javno preduzeće nema ugovor sa Hi-dro-tanom, jer ga je u posao izgradnje cevovoda uveo glavni izvođač, Hidrotehnika-Hidroenergetika.

Uprkos tome, uveliko se pretpostavlja da bi Hi-dro-tan uskoro mogao da zameni svog trenutnog „po-slodavca“ i da od njega preuzme gradnju brane na Rza-vu. Tim pre što je Hidrotehnika-Hidroenergetika na rubu provalije, o čemu svedoči i dopis, koji je direktor Radovan Draškić uputio Alta banci Davora Macure. U tom dokumentu, u koji je *Radar* imao uvid, predlaže se usvajanje Unapred pripremljenog plana reorgani-zacije, uz objašnjenje da je to jedini način da se izbe-gne stečaj i stvore uslovi da ta firma poveriocima vrati dugove. Sam Draškić je za *Radar* rekao da je za sada Hidro-tan samo podizvođač za cevovod i da gradnju brane Svračkovo Srbijavode ne mogu da povere ne-kom drugom bez tendera.

Na spisak nelegalnih, ili makar nelogičnih radnji dr-žave, trebalo bi dodati i to što je Ministarstvo zaštite životne sredine izdalo dva potpuno oprečna mišljenja povodom projekta brane Svračkovo. Pa je za jedan nje-

Članovi Društva za zaštitu Rzava ističu da im i Srbijavode i Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture dosledno brane uvid u spise predmeta i projektnu dokumentaciju

Datum: 22.10.2026

Medij: Radar

Rubrika: bez naslova

Autori: Dragana Nikoletić

Teme: Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture

Napomena:

Površina: 1832

Naslov: Nepotrebna, preplaćena i nezakonito građena

Strana: 27,28,29

gov deo, izgradnju cevovoda sirove vode, Ministarstvo zatražilo da se pre podnošenja zahteva za izdavanje građevinske dozvole utvrdi da li je potrebno ažurirati studiju o proceni uticaja na životnu sredinu iz 2011. Tome nasuprot, ta studija se može koristiti bez ažuriranja za dobijanje građevinske dozvole za izgradnju dodatnog preliva u desnom boku brane, kao i čišćenje akumulacije, kako je ocenio isti organ državne uprave.

Pritom, ni u jednom od ova dva primera nije se uvažilo što je u međuvremenu, za područje površine 4.857,56 hektara, pokrenut postupak proglašenja Specijalnog rezervata prirode Veliki Ržav, na kojem će se izvoditi radovi na izgradnji brane i akumulacije Arilje – profil Svračkovo, sa svim pratećim infrastrukturnim i drugim objektima.

Tako dolazimo do pravnog nonsensa, da je resorno ministarstvo, polazeći od istih okolnosti, izrazilo dva potpuno različita stava. „Posebno zabrinjava drugo mišljenje, kojim se zanemaruje činjenica da će realizacija projekta uticati na uslove za opstanak više od 450 biljnih i životinjskih vrsta, uključujući zakonom zaštićene i endemske vrste“, ističu „Rzavljeni“.

Pa kako je, onda, brana „zelena“, a ne obavijena pretećim crnilom?

„Postupak proglašenja Rezervata je u toku od 2022, ali obaveza primene režima i mera zaštite postoji i pre donošenja konačnog akta o proglašenju. Iz tog razloga, svi radovi na ovom području moraju se sprovoditi uz poštovanje propisanih uslova zaštite“, naglašava Imre Krizmanić, profesor Biološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu i bivši stručni saradnik Zavoda za zaštitu prirode.

E, sad dolazimo do nečeg možda još „zanimljivijeg“: umesto da se brine o prirodi, Zavod prati potrebe investitora, pa je menjao studiju o proglašenju Rezervata, i to dva puta od 2022. U konačnici, na području sa režimom zaštite drugog stepena uklonjeno je nekoliko zabrana u skladu sa željama Srbijavoda, ali i sugestijama Ministarstva zaštite životne sredine.

I to je investitoru malo, pa naočigled svima zagađuje bistru vodu Ržava. O tome svedoči snimak od 25. septembra gde se jasno vidi mlečnobela boja reke par kilometara njenog toka, a počev od stovarišta otpada u okviru gradilišta.

I povodom tog ekološkog akcidenta podneta je krivična prijava protiv N. N. lica zbog sumnje na izvršenje krivičnog dela zagađenje životne sredine iz člana 260. Krivičnog zakonika.

Na nesreću, u neposrednoj blizini izvora kontaminacije, nešto nizvodno, nalazi se privremeni vodozahvat Ševelj, sa koga se pijaćom vodom snabdevaju stanovnici Arilja, Požege, Lučana, Čačka i Gornjeg Milanovca.

Paradoksalno, Ministarstvo ekologije je naredni dan izdalo saopštenje da nikakvog zamućenja ni zagađenja nije bilo, i to u saglasju sa Srbijavodama, koje su ovim činom stupile u sukob interesa, prema mišljenju „Rzavljana“.

Proces izgradnje ove „nepotrebne i prevaziđene“ brane, koja se zasniva na preuveličanim potrebama za pitkom vodom, i zanemarivanju činjenice da se većina potrebitih gradova snašla od 2012, suočavao se i sa greškama u projektovanju. Pa je naknadno izrađen projekat izgradnje dodatnog preliva u desnom boku brane i akumulacije Svračkovo, za koji se ispostavilo da nije potrebno ažurirati studiju o proceni uticaja na životnu sredinu.

Pravni tim „Rzavljana“ je stoga podneo predlog za poništavanje konačnog rešenja o građevinskoj dozvoli kojim je odobreno izvođenje ovih konkretnih radova.

Predlog je zasnovan, između ostalog, na činjenici da prilikom donošenja navedenog rešenja nije sproveden zakonom propisani postupak pribavljanja prethodne saglasnosti na projekat, u skladu sa odredbama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu.

Podnete su i dve inicijative za ocenu ustavnosti i zakonitosti – prva protiv Uredbe o utvrđivanju Programa upravljanja vodama u 2026. godini, kojom je predviđena dalja realizacija projekta brane sa akumulacijom Svračkovo, iako se

veći deo planiranih objekata podudara sa područjem Specijalnog rezervata prirode „Veliki Ržav“.

Druga inicijativa odnosi se na Zakon o budžetu Republike Srbije za 2026. godinu, kojim su predviđena sredstva za realizaciju ovog projekta. Pravni tim „Rzavljana“ ukazao je na nesaglasnost ovakvog izdvajanja sa osnovnim fiskalnim principima i budžetskim ciljevima propisanim Zakonom o budžetskom sistemu, kao i na činjenicu da je projekat Svračkovo uvršten na spisak „zelenih projekata“, iako njegova realizacija može imati negativan uticaj na zaštićeno područje.

Na ovome se neće stati, pa će biti podneta i pritužba Bernskom komitetu zbog povrede odredaba Bernske konvencije o očuvanju evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa. Jer, radi se o delu prirodnog nasleđa planete, a ne nečijoj prćiji.

Kad se sve ove nepodopštine uzmu u obzir, postaje suvišno napominjati da postoje brojna značajno racionalnija i jeftinija rešenja za potrebe snabdevanja vodom pet pomenutih gradova i opština. Za početak mogao bi se remontovati postojeći cevovod, kako voda iz njega ne bi curila, stvarajući lažnu sliku o neutaženoj žeđi krajnjih korisnika. Ali, kako da se time zadovolje apetiti vlasti? ■

Glavni izvođač radova na brani nedavno je uputio dopis Alta banci u kom se predlaže usvajanje UPPR-a, uz objašnjenje da je to jedini način da se izbegne stečaj i stvore uslovi da ta firma poveriocima vrati dugove

